

Agri-multifunctionality II
Sistema de adaptación a la multifuncionalidad para jóvenes agricultores

PRZEWODNIK NAUCZANIA DLA SZKOLENIOWCÓW

SPIS TREŚCI

01. O Projekcie	3
1.1. 01.1. Wielofunkcyjność oraz projekt Agri-Multifunctionality II	3
01.2. Partnerzy	5
02. Metodologia Analiz Przypadków	6
03. Zagadnienia dotyczące pracy w systemie	9
03.1. Ogólne zagadnienia dotyczące pracy	10
03.2. Zagadnienia dotyczące organizacji	12
04. Analizy Przypadków	13
05. Załącznik I. Bibliografia	14

01. O PROJEKCIE

Niniejszy Przewodnik Nauczania do projektu Agri-Multifunctionality II został zaprojektowany jako narzędzie pracy dla szkoleniowców i opiekunów, aby ułatwić zrozumienie działań związanych z wielofunkcyjnością oraz ich wdrażanie przez rolników.

Głównym celem systemu szkoleniowego jest dostarczenie młodym europejskim rolnikom narzędzia, dzięki któremu mogą się nauczyć, jak przystosować się do wielofunkcyjności rolnictwa. Narzędzie oparte jest o Analizy Przypadków przedstawiające zakończone sukcesem przykłady zastosowania wielofunkcyjności przez innych młodych rolników. W ten sposób rolnicy będą uczyć się na podstawie praktycznych przykładów wielofunkcyjności wdrożonej przez kolegów po fachu oraz dokonają oceny, jakiego typu problemy wiążą się z tego rodzaju inicjatywami i jakie wyniki można osiągnąć.

01.1. WIELOFUNKCYJNOŚĆ ORAZ PROJEKT AGRI-MULTIFUNCTIONALITY II

Rolnictwo Wielofunkcyjne (MFA) stało się powszechnie znane ze względu na jego znaczenie dla handlu międzynarodowego w latach 90. MFA zostało uznane za istotny element polityki na poziomie krajowym i europejskim, dzięki reformie polityki rolnej Agenda 2000 oraz oświadczeniu wydanym przez Radę Unii Europejskiej w Luksemburgu. Unia Europejska obrała zrównoważony rozwój oraz wielofunkcyjność za główne cele Wspólnej Polityki Rolnej. Ta zmiana orientacji jest wyrażona w tzw. „europejskim modelu rolnictwa”, który został opisany przez Komisję Europejską. Koncentruje się on na sektorze rolniczym, który służy społecznościom wiejskim, ukazując ich bogatą tradycję i różnorodność. Jego rola polega nie tylko na produkcji żywności, ale również zagwarantowaniu rentowności wsi jako miejsca do życia i do pracy, a także jako środowiska samego w sobie.

Pomimo trwających przez prawie dwie dekady debatach, znaczenie terminu „Rolnictwo Wielofunkcyjne” nadal ulega zmianie w zależności od kontekstu, w jakim jest używane. MFA nie jest koncepcją jednoznaczną, prostą i jasną.

Powinno się ją raczej zdefiniować jako otwartą, dyskursywną ideę. Można ją postrzegać jako odpowiedź na wyzwanie związane z gospodarczymi, środowiskowymi, społecznymi czy kulturowymi ograniczeniami obszarów wiejskich, a także jako konsekwencję zmieniających się potrzeb i wymagań konsumentów oraz społeczeństwa, dotyczących terenów rolniczych i wiejskich. Współcześnie dostrzec można rosnący popyt na żywność wysokiej jakości, na wartości środowiskowe, ekologiczne i krajobrazowe, na aspekty społeczne i kulturowe. Mimo że sytuacja na rynku rolniczym stała się bardziej złożona, to jednak wciąż istnieją duże możliwości dla europejskich rolników, będących dostawcami towarów i usług.

Rolnictwo jest integralnym składnikiem gospodarki, społeczeństwa i środowiska. Indywidualni producenci i grupy producenckie nie mogą działać, jeśli są odizolowani od innych. Rolnictwo wpływa na społeczność i rozwój gospodarczy, ale także podlega ich wpływom. Dzięki połączeniu produkcji i dystrybucji możliwe jest utożsamienie współczesnego społeczeństwa europejskiego z prawdziwym rolnictwem i towarami rolniczymi.

Sposób rozwoju MFA w danym regionie, zależy od poziomu wyzwań, z jakimi zmagają się ten region. Za przykład może posłużyć rolnictwo Europy Wschodniej, które charakteryzuje się dużą różnorodnością i dysproporcjami pomiędzy regionami. Z ekonomicznego punktu widzenia istnieją olbrzymie różnice pomiędzy gospodarstwami rolniczymi nastawionymi na samozaopatrzenie, rodzinnymi gospodarstwami rolniczymi skupiającymi się na kontaktach rynkowych oraz byłymi spółdzielniami rolniczymi.

Utrzymanie istniejących gospodarstw rolniczych zależy od wielu różnych czynników ekonomicznych, społecznych i demograficznych. Współcześnie zbiorowość rolników jest grupą starzejącą się. Gospodarstwa rolne prowadzone przez młodych ludzi są przeważnie bardziej dochodowe, a młodzi rolnicy przejawiają większą chęć do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań i korzystania przy uprawie i hodowli z metod przyjaznych środowisku. Wielu rolników zaangażowało się w już istniejące oraz nowe rozwiązania.

Działania związane z Pogłębianiem stanowią próbę zwiększenia wartości produktów poprzez uprawę ekologiczną, przetwarzanie produktów na terenie gospodarstwa rolnego oraz krótkie łańcuchy dostaw. Jako element Poszerzania rolnicy opracowują nowe działania w zakresie agroturystyki, a także

zarządzania naturą i krajobrazem. Działania związane z Optymalizacją są możliwe dzięki redukcji kosztów poprzez alternatywne użytkowanie i waloryzację wewnętrznych środków gospodarstw rolnych.

Czynniki gospodarcze są jednymi z najważniejszych sił napędowych dla rolników chcących zmieniać swoje gospodarstwa w kierunku wielofunkcyjności. Autentyczną tradycją europejskiego rolnictwa jest stały postęp i rozwój. MFA musi się rozwijać, równocześnie szanując kulturę regionów. Nie każda koncepcja może zostać wdrożona we wszystkich regionach. Wielofunkcyjność powinna zostać dostosowana do odpowiedniego kontekstu i potrzeb mieszkańców regionu. Tym, co się liczy na dłuższą metę nie jest największy zysk, a optymalne korzyści. Dzięki dopasowanemu szkoleniu i uczeniu się wraz z wizjonerskim myśleniem młodzi europejscy rolnicy powinni nauczyć się dostarczania poszukiwanych towarów i usług, będących podstawą ich zawodu: rolnictwa.

Projekt AgriMultifunctionality II ma na celu rozwiązanie problemów, takich jak starzenie się siły roboczej w gospodarstwach rolnych oraz stały odpływ młodych ludzi ze wsi. Kwestie te stanowią poważne wyzwanie dla zrównoważonego rozwoju europejskiej gospodarki obszarów wiejskich.

Krótkoterminową grupą docelową tego projektu są młodzi rolnicy, podczas gdy długoterminową grupę docelową stanowią instytucje, organy wydające decyzje i organizacje zajmujące się rolnictwem na poziomie europejskim, krajowym i lokalnym. Ochrona istniejących miejsc pracy i tworzenie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich będzie natychmiastowym skutkiem projektu, co w konsekwencji przyczyni się do powstrzymania emigracji ludności z terenów wiejskich i zapewni lepsze szanse dla młodych rolników na terenach wiejskich. W dłuższej perspektywie oczekuje się, że zwiększenie różnorodności gospodarczej sprawi, iż tereny wiejskie staną się bardziej atrakcyjne i konkurencyjne.

01.2. PARTNERZY

Wśród partnerów projektu znajdują się następujące organizacje:

Granaforma S.L.: koordynator projektu

HISZPANIA

CEJA (Europejska Rada Młodych Rolników)	BELGIA
IfLS (Instytut Badań nad Rozwojem Obszarów Wiejskich)	NIEMCY
CIPA-AT Umbria (Rolnicze Zawodowe Centrum Edukacyjne oraz Pomoc Techniczna w Umbrii)	WŁOCHY
ASAJA-Granada (Stowarzyszenie Młodych Rolników)	HISZPANIA

Więcej informacji na temat partnerów znajduje się na stronie internetowej projektu:

www.agri-multifunctionality.com

02. METODOLOGIA ANALIZ PRZYPADKÓW

Wykorzystanie analiz przypadków jest metodologią często spotykaną w wielu dyscyplinach, takich jak zarządzanie, biznes, prawo oraz medycyna. Została również przyjęta w dziedzinie etyki. Metodologia jest oparta na wykorzystaniu rzeczywistych doświadczeń i sytuacji. Proces szkoleniowy bazuje na doświadczeniach innych i prawdziwych sytuacjach, pozwalając na gromadzenie własnej wiedzy przez kursantów. Niniejsza metoda jest oparta na aktywnym uczestnictwie oraz konstruktywnych i zespołowych dyskusjach.

Każda analiza przypadku przedstawia skomplikowaną rzeczywistą sytuację w formie danych mających znaczenie dla procesu analitycznego. Dostarcza uczącym się dobrej okazji do rozwinięcia umiejętności koniecznych w codziennym życiu, takich jak: obserwacja, słuchanie, stawianie diagnoz, podejmowanie decyzji oraz uczestniczenie w działaniach zorientowanych na współpracę i proces grupowy.

Każda analiza przypadku opisuje rzeczywiste złożone doświadczenie zawodowe, w którym brane są pod uwagę prawdziwe czynniki, takie jak elementy dotyczące czasu, miejsca i/lub finansowania. W pewnych przypadkach wyniki mogą być satysfakcjonujące, podczas gdy w innych brak szczęścia lub zły plan mogą odegrać główną rolę i doprowadzić do

niesatysfakcjonujących wyników. Bazuje na protokołach opisujących różne czynności, takie jak wypowiedzi uczestników (kwestionariusze, formalne wywiady oraz sprawozdania), historia chorób (wywiad lekarski), zestawienia finansowe, wycinki z gazet lub osobiste notatki. Czynności te obejmują dodatkowe informacje, dokumenty, opinie, obiektywne dowody oraz plany aktualnego stanu. Ostatecznie opis dostarcza informacji na temat analizy przypadku. Każdy, kto chce przeanalizować przypadek i osiągnąć satysfakcjonujące rozwiązanie, musi skorzystać z tych informacji.

Wykorzystanie analiz przypadków w szkoleniu opiera się na konkretnych przesłankach. Autorzy tacy jak Parr i Smith (1998) oraz Asopa i Beye (1997) stwierdzili, że:

- *Analiza praktycznej sytuacji* w trakcie uczenia pozwala uczniom na lepsze zrozumienie informacji teoretycznych zawartych w analizie.
- Klasy, które są *aktywne i ambitne*, skupiają się na dyskusji nad koncepcjami z różnych punktów widzenia bez osobistych ataków lub antagonizmów.
- Biorąc pod uwagę, że realne sytuacje są złożone, można wdrożyć *umiejętności pracy w grupie*, takie jak negocjacje, radzenie sobie z konfliktami, podejmowanie decyzji oraz efektywną komunikację.

Analizy przypadków wymagają wykorzystania zespołowych *dyskusji grupowych*. W większości przypadków dyskusje te odzwierciedlają sposób, w jaki *faktyczne decyzje* są podejmowane w rzeczywistości.

Dyskusje są kluczowym elementem metodologii analizy przypadku, należy więc pamiętać, jakie są cechy charakterystyczne „dobrej” dyskusji. Christensen (1987) w kwestii tego tematu twierdzi, że dyskusja musi być doświadczeniem edukacyjnym, w którym uczniowie mogą:

- zrozumieć konkretną sytuację;
- zastosować podejście zarówno globalne, jak i konkretne do analizy

sytuacji;

- być świadomi związków pomiędzy koncepcjami, funkcjami i procesami;
- przeanalizować i zrozumieć sytuację z wielowymiarowego punktu widzenia;
- skupić się na działaniu.

Oznacza to:

- zaakceptowanie konfliktów;
- bycie świadomym nie tylko tego, co jest istotne lub konieczne, ale również możliwe;
- posiadanie woli i siły do podejmowania decyzji;
- bycie zdolnym do przekształcania celów w plany działania;
- bycie świadomym ograniczeń oraz środków dostępnych przy wdrażaniu działania.

Co do formalnego zakresu zastosowania, należy zwrócić uwagę, że w założeniu analizy przypadków są wykorzystywane głównie przez instytucje szkolnictwa wyższego oraz konkretne szkolenia dla profesjonalistów. Rzadko stosowane są w ogólnej edukacji drugiego stopnia lub szkołach technicznych. Proszę zwrócić uwagę, że metodologia analiz przypadków jest wykorzystywana w sytuacji, gdy uczestnicy posiadają już pewien poziom wiedzy na dany temat.

Analizy przypadków są odpowiednie do dzielenia się wiedzą na temat działań i decyzji w szczególności w dziedzinie prawa, ekonomii, polityki, praktyk szpitalnych, urzędniczych oraz technicznych.

W skrócie ta metoda dydaktyczna ma wielkie znaczenie dla uczniów zaangażowanych w dziedziny wymagające szkolenia zarówno teoretycznego, jak i praktycznego. Istnieje pięć podstawowych powodów, które potwierdzają jej skuteczność:

1. Uczniowie mogą dalej rozwijać swoje zdolności umysłowe poprzez

ocenie prawdziwych sytuacji i zastosowywanie koncepcji zamiast po prostu uczyć się ich z teoretycznych przykładów, które często nie pokrywają się z rzeczywistością.

2. Uczniowie uczą się rozwijać nowe koncepcje oraz wdrażać dobrze opracowane pomysły w nowym kontekście. Tak więc uczniowie, którzy wykorzystują tę metodę są lepiej wyszkoleni niż ludzie, którzy tylko zapamiętują istniejące koncepcje.

3. Uczniowie mogą lepiej przyswoić pomysły i koncepcje potrzebne do rozwiązania problemów, które pojawiły się w udokumentowanych rzeczywistych analizach przypadków.

4. Praca grupowa i interakcja z innymi uczniami, które są konieczne przy metodologii analiz przypadków, są skutecznymi narzędziami szkoleniowymi w ludzkim wymiarze zarządzania.

5. Technika ta pozwala uczniom na aktywne uczestniczenie we własnym procesie uczenia się ułatwiając wymianę opinii, przekonań, poglądów oraz wartości, a także sprzyjając rozwojowi następujących umiejętności:

- Zdolność dogłębnej obserwacji rzeczywistości.
- Rozumienie fenomenów i wydarzeń społecznych.
- Uświadomienie sobie związku pomiędzy teorią i działaniem.
- Podejmowanie decyzji.
- Praca zespołowa.

03. ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE PRACY W SYSTEMIE SZKOLENIOWYM

W systemie szkoleniowym oraz osiągnięciu tak wielu zaplanowanych celów, jak jest to możliwe, ważne znaczenie ma wykorzystywanie analiz przypadków.

Każde z następujących działań jest przede wszystkim propozycją dla szkoleniowca, dostarczeniem mu wskazówek do wykorzystania, wsparciem, jeśli zaistnieje taka konieczność.

Jednakże ostatecznie to szkoleniowiec jest osobą odpowiedzialną za dobór i zastosowanie odpowiednich instrumentów i metodologii.

03.1. OGÓLNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE PRACY

Działanie 1

Pierwszym proponowanym działaniem jest rozpatrzenie i opracowanie wszystkich analiz przypadków znajdujących się w systemie.

Rozpoczniemy od wyboru kraju i analizy przypadków, a następnie przejdziemy do następnego kraju.

Działanie 2

W zależności od docelowej grupy oraz cech uczniów powinniśmy nadawać priorytet przypadkom, które w największym stopniu zgadzają się z ich profilem, tzn. zgodnie z tematyką i sektorami, wykorzystać wszystkie przykłady, ale najpierw zajmować się tymi najbardziej pasującymi do poszczególnego kraju.

Działanie 3

Trzecia opcja pozwala na wybranie metody pracy przez kursanta, tzn. opracowanie systemu szkoleniowego według dowolnej kolejności. Zawsze musimy brać pod uwagę liczbę uczniów w grupie, jako że działanie to nie może zostać przeprowadzone w dużych grupach lub grupach liczących więcej niż 15 osób, ponieważ każdy uczący się/przypadek wymaga osobistej uwagi.

Struktura / plan sesji szkoleniowej

Proponujemy następującą uporządkowaną kolejność przeprowadzania sesji szkoleniowej:

1. Dogłębna prezentacja analizy przypadku przez szkoleniowca w oparciu o cele, poziom uczących się i dostępny czas.
2. Czytanie dokumentów dotyczących danego przypadku.
3. Analiza przypadku na sesji plenarnej.
4. Notowanie faktów na tablicy.

5. Analiza faktów.
6. Szkoleniowiec kieruje/moderuje dyskusję na temat celów szkolenia.
7. Identyfikacja problemów i propozycja rozwiązań.
8. Wdrażanie proponowanych ćwiczeń i zagadnień.
9. Grupa powinna wyciągnąć odpowiednie wnioski z analizy i rozwiązać zagadnienie.
10. Każda osoba ucząca się dostosowuje wynik do kontekstu swojego gospodarstwa rolnego i podaje propozycje, co może zostać udoskonalone i wdrożone.
11. Uczący się zostaną poproszeni o zgromadzenie większej ilości informacji na temat danej kwestii w Internecie lub w pobliskich bibliotekach.

Zalecenia

- Ważne jest, żeby szkoleniowiec powstrzymał się od wyrażania swoich własnych opinii przed opracowaniem analizy przypadku.
- Powinno się pamiętać, że w pewnych przypadkach nie ma żadnego rozwiązania.
- Słabe strony analizy grupowej powinny zostać podkreślone.
- Należy stworzyć atmosferę sprzyjającą dyskusji.
- Komentarze i dyskusja muszą być nagrywane.
- Proces szkoleniowy powinien być nakierowany na cele poprzez dyskusję i zadawanie pytań.
- Należy unikać bardzo uproszczonych lub nadmiernie szczegółowych próbnych analiz przypadku.

03.2. ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE ORGANIZACJI

Przedstawiamy kilka propozycji, których celem jest zorganizowanie pracy, rozwój systemu oraz wspomaganie przy wdrażaniu działań szkoleniowych.

Harmonogram

Optymalny czas trwania sesji szkoleniowych to dwie godziny. Można jednak przeznaczyć na nie więcej czasu, jeśli jest taka konieczność.

Materiały szkoleniowe System dostępny jest w formie elektronicznej, dlatego każda osoba ucząca się musi posiadać oddzielny komputer z napędem CD-ROM i zainstalowanym podstawowym oprogramowaniem, takim jak Adobe Acrobat Reader, Microsoft Office, itd.

Podczas prowadzenia zajęć szkoleniowiec musi posiadać swój własny komputer oraz projektor.

Praca dostosowana do możliwości

Specjalną cechą tego systemu jest możliwość pracy w domu w środowisku dostosowanym do możliwości ucznia. Pozwala to na szkolenie się w dowolnym momencie w ciągu dnia.

Każda analiza przypadku będąca częścią systemu posiada sekcję z pytaniami, nad którymi uczący może się zastanawiać oraz pracować w dowolnej chwili i miejscu.

Pozwala to również szkoleniowcowi na pracę indywidualną z małą grupą kursantów, zwiększając w ten sposób liczbę kontaktów z każdym uczniem i umożliwiając głębsze przeanalizowanie poszczególnych tematów. Zalecamy też wykorzystywanie Internetu i/lub bibliotek w celu gromadzenia większej ilości informacji na temat przedmiotu oraz aby wzbogacić doświadczenie.

04. ANALIZY PRZYPADKÓW

Niniejszy system szkoleniowy bazuje na analizach przypadków związanych z rolnictwem wielofunkcyjnym przeprowadzonych przez młodych rolników europejskich.

Jako narzędzie szkoleniowe wykorzystano 51 analiz przypadków z 20 krajów. Mają one taką samą postać i bazują na tej samej koncepcji.

Każda analiza przypadku jest podzielona na trzynaście sekcji:

- Wstęp: przedstawia analizę przypadku.
- Profil założyciela: informacje na temat młodego rolnika.
- Dane na temat gospodarstwa rolnego: skrótowy opis gospodarstwa informujący o jego wielkości, adresie, roku założenia, itd.
- Poprzednia sytuacja: informacje na temat sytuacji w gospodarstwie przed rozpoczęciem doświadczenia z wielofunkcyjnością.
- Doświadczenie z wielofunkcyjnością: szczegółowe dane na temat wdrożonych działań wielofunkcyjnych.
- Wyniki: informacje o rezultatach wdrożonych działań wielofunkcyjnych.
- Kwalifikacje założyciela: lista kwalifikacji, które założyciel posiada lub powinien posiadać.
- Rada założyciela: zalecenia dla innych młodych rolników.
- Mocne i słabe strony: mocne strony lub pozytywne elementy oraz słabe strony lub negatywne elementy wielofunkcyjności w przypadku konkretnego gospodarstwa, które powinny być brane pod uwagę przy wdrażaniu działań związanych z wielofunkcyjnością.
- Pytania i wątpliwości: proponowane ćwiczenia (średnio cztery pytania lub zagadnienia do przemyślenia) na temat danej analizy przypadku do omówienia przez kursantów.
- Zalecane szkolenie: lista rekomendowanych szkoleń mających na celu poszerzenie wiedzy i umiejętności rolników.
- Linki: wstępne i objaśniające przypisy w przypadku każdej analizy.
- Kryteria dotyczące wielofunkcyjności: charakterystyka działań wielofunkcyjnych opisanych w każdej analizie przypadku sklasyfikowana zgodnie z kryteriami dotyczącymi wielofunkcyjności.
- Słowa kluczowe: słowa kluczowe, które charakteryzują daną analizę przypadku.

Z analiz przypadków można korzystać online, na CD-ROMie oraz w postaci pliku PDF do druku.

05. ZAŁĄCZNIK I. BIBLIOGRAFIA

Asopa, B.; Beye, G. (1997) Załącznik 2: The case method. (Metoda analizy przypadku). [Online]. Dostępne na stronie: <http://www.fao.org/docrep/W7500E/w7500e0b.htm>

Bernardo, J. & Calderero, J. F. (2000): Aprendo a investigar en educación, Ediciones Rialp, Barcelona.

Christensen, C. R. (we współpracy z Hansen, A. J.). (Pod red.). (1987). Teaching and the case method. (Nauczanie i metoda analizy przypadku). Boston:Harvard Business School Press.

García & Vázquez (2003): Estrategias y operaciones empresariales en los nuevos mercados, Civitas Editorial SA, Madrid.

García Hoz, V. (1996): Formación de profesores para la educación personalizada, Rialp Ediciones, Barcelona.

Greer, A. (2005): Agricultural Policy in Europe (Polityka Rolna w Europie), Manchester University Press.

Martínez, A. & Musitu, G. (1995): Estudio de casos profesionales – Acción social, Nancea Ediciones, Madrid.

Parr, W.; Smith, M. (1998). Developing case-based business statistics courses (Opracowanie kursów statystyki biznesowej opartej o analizy przypadków), The American Statistician, 52 (4), 330-337.

Stake, R. E. (1998): Investigación con estudio de casos, Morata Ediciones, Madryt.

Swinbank, A. (2004): Bond Scheme for Common Agricultural Policy Reform (System obligacji w reformie Wspólnej Polityki Rolnej), CABI Publishing.

Wassermann, S. (2003): El estudio de los casos como método de enseñanza,

Amorrortu Editorial, Buenos Aires.

CD-ROM zawiera obszerną bibliografię na temat wielofunkcyjności, która może uzupełnić powyższy spis.